

xuě dòu zú ān chán shī tǎ míng

雪竇足菴禪師塔銘

shī huì zhì jiàn chū zhī quán jiāo rén sú xìng wú zì
師諱智鑑。滌之全椒人。俗姓吳。自

ér shí yǐ xǐ fú shū měi yǐ bái zhǐ wéi jīng jiā
兒時。已喜佛書。每以白紙為經。跏

fū duān zuò sòng zhī láng láng rán mǔ cháng yǔ xǐ shǒu
趺端坐。誦之琅琅然。母嘗與洗手

yáng yīn yuē shì shén me shǒu hū duì yuē wǒ shǒu
瘍。因曰。是什麼手。忽對曰。我手

shì fó shǒu suì shì mǔ dà xiào shǎo zhǎng rì jì jīng
是佛手。遂視母大笑。少長日記經

wén qiān yú yán lián zāo qīn sàng jué yì chū jiā shì
文千餘言。連遭親喪決意出家。誓

xiū kǔ xíng yǐ bào wǎng jí zhī ēn zhēn xiē chán shī fāng
修苦行以報罔極之恩。真歇禪師方

zhù zhǎng lú jìng wǎng yī tóu yī jiàn yì zhī shī
住長蘆。徑往依投。一見異之。師

qín kǔ jīng jìn zhōng suì xié bù zhì xí dà xiū xiǎo
勤苦精進。終歲脇不至席。大休小

jué chán shī lǐng qiān qī bǎi zhòng wèi shǒu zuò dú zhǐ shī
珽禪師領千七百衆為首座。獨指師

wèi fǎ qì yuē rǔ dāng zhèn wú zōng yǐ ér shì zhēn
為法器曰。汝當振吾宗。已而侍真

xiē lái sì míng zhì bǔ tuó shān yù qún dào fēng
歇來四明。至補陀山。遇羣盜蠡

qǐ bì dì zhī mǎ qín hài làng fān kōng jǔ zhōu jīng
起。避地之馬秦。駭浪翻空。舉舟驚

jù shī zuò péng wài dú bù zhān shī zhēn xiē yì yì
懼。師坐篷外。獨不沾濕。真歇益異

zhī huì jīng chéng sān zàng dào fǎ shī jiǎng pú sà
之。會京城三藏道法師講菩薩

jiè shī shòu jiè yǐ bèi ruò fù wàn jīn rán dào
戒。師受戒已。背若負萬金。然道

yuē rǔ zhēn dé shàng chéng jiè zhī zhèng yě xú jí shēn
曰。汝真得上乘戒之証也。徐卽身

qīng zhēn xiē zhù xuě fēng fú qín sān zài suī rì qīn
輕。真歇住雪峯。服勤三載。雖日親

shì huì zhōng wèi chāo chè fù huí sì míng dùn yú
示誨。終未超徹。復回四明。遯于

xiàng shān xiàn zhī zhèng xíng shān nǎi hǎi àn gū jué zhī
象山縣之鄭行山。乃海岸孤絕之

chù xiāng chuán shān yǒu guài yāo bù kě rù rù yì duō
處。相傳山有怪妖不可入。入亦多

yǐ jīng yì táo guī shī yuē wú wèi fǎ wàng
以驚異逃歸。師曰。吾為法忘

xíng hé jù yé nǎi jí shān zhōng pán shí fù máo wèi
形。何懼耶。乃即山中盤石縛茅為

ān dì gāo wú quán mài shī dǎo yuē wú bàn dào lái
菴。地高無泉脉。師禱曰。吾辦道來

cǐ shān shén qí huì wú quán yīn chú xiǎo kǎn yí shí
此。山神其惠吾泉。因鋤小坎。移時

ér shuǐ yì shí bù jì zé dàn sōng zhī yǐ liáo
而水溢。食不繼則啖松枝以療

jī shí shào xīng èr nián yě yī rì yǒu jù mǎng
飢。時紹興二年也。一日。有巨蟒

rù ān jiǎo shǒu nù shì yuè shù rì fù xuán rào yú
入菴。矯首怒視。越數日。復旋繞于

chuáng shī bù gù ér qù yè wén ān hòu yán gǔ zhèn
牀。師不顧而去。夜聞菴後巖谷震

xiǎng rú tíng jī dàn qǐ shì zhī yǒu jù shí fēi zhuì
響如霆擊。旦起視之。有巨石飛墜

yuè ān ér lì yú mén bìng ān dà mù jiē wèi zhī cuī
越菴而立于門。並菴大木皆為之摧

lā biàn guài bǎi chū lüè kě jì zhě rú cǐ shī bù
拉。變怪百出。略可記者如此。師不

wéi dòng zhōng bù néng hài yě míng nián zhēng yuè shí sì
為動終不能害也。明年正月十四

yè yú shēn dìng zhōng huò rán kāi wù shī zì niàn
夜于深定中。豁然開悟。師自念

yún wēi yīn wáng yǐ qián wú shī zì zhèng wēi yīn wáng
云。威音王以前無師自証。威音王

yǐ hòu wú shī zì zhèng zhě jiē tiān mó wài dào suì
以後無師自証者。皆天魔外道。遂

xià shān jiàn yán shòu rán yuē rì lái dù dà wú wù
下山。見延壽然曰。日來肚大無物

kě cān ān xiǎo wú chuáng kě wò ruò néng yǔ shí zhǎn
可餐。菴小無牀可臥。若能與食展

ān zé zhù bù rán zé qù rán yǔ shī fǎn fù wèn
菴則住。不然則去。然與師反覆問

dá bù néng qū yīn kǒu shī jiàn dì shī yún yī zuò
答不能屈。因叩師見地。師云。一坐

sì xún shēn xīn yíng chè hū ěr gǔ jìng xiàn qián fēi
四旬。身心瑩徹。忽爾古鏡現前。非

yóu tiān jiàng bù cóng dì chū zì shì běn yǒu gòu jìng
由天降。不從地出。自是本有。垢淨

guāng tōng bù láo xīn lì zì zhào yě xī zhēn xiē cháng yú
光通不勞心力自照也。昔真歇嘗于

shì zhōng jǔ 【mén】 yī wù shàng zhǔ tiān xià zhǔ
室中舉【門】。一物上拄天。下拄

dì cháng zài dòng yòng zhōng dòng yòng zhōng shōu bù
地。常在動用中。動用中收不

dé shì shén me wù dé nèn me ér jīn zhào pò fāng
得。是什麼物。得恁麼而今照破。方

zhī tiān gài bù jí dì zài bù qǐ huàn zuò gǔ
知天蓋不及。地載不起。喚作古

jìng yì shì bàng tā suì yǒu sòng yún gè jìng guāng
鏡。亦是謗他。遂有頌云。箇鏡光

liú biàn shā chén jiàn zhào wú ài tǐ nán fēn qún líng
流遍刹塵。鑑照無碍體難分。羣靈

jù dé jiē chēng miào fán shèng wú fēi lǐ xǔ shēn rán
巨德皆稱妙。凡聖無非裏許身。然

yún bù yì dào zhě tián dì shī zhì chén shān yù háng
云。不易到者田地。師至陳山欲航

hǎi huò zhǐ yuē cǐ zhèng xíng shān zhōng ròu shēn pú sà
海。或指曰。此鄭行山中肉身菩薩

yě rén jiē huán rào qiú jì shí tiān dà fēng bù kě
也。人皆環遶求偈。時天大風不可

dù shī wèi gāo rén yuē wú wèi rǔ jiè fēng jì dēng
渡。師謂篙人曰。吾為汝借。風泊登

zhōu é qǐng ér jì zhǐ àn zé nì fēng rú gù jìng
舟。俄頃而濟。抵岸則逆風如故。徑

zhì yuè lín jiàn dà xiū yún jiǔ wéi zūn yán jí bù
至岳林。見大休云。久違尊顏即不

wú rú hé shì tóng fēng bù jiān dǐ rén jué yún jǐng
無。如何是同風不間底人。珏云。井

dǐ xià má tūn què yuè shī yún bīn zhǔ bù lì bào
底蝦蟇吞卻月。師云。賓主不立。報

huà píng tūn jué yún xiàng bīn zhǔ bù lì chù dào shī
化平吞。珏云。向賓主不立處道。師

yún bù cí dào kǒng shè chún wěn jué yún zhǐ jīn
云。不辭道恐涉唇吻。珏云。只今

jiāng shén me dǐ duì shī yún bù jiè jué yún fó
將什麼抵對。師云。不借。珏云。佛

zǔ bù nài ěr hé shī lǐ bài suì lìng shòu jù wén
祖不奈爾何。師禮拜。遂令受具。聞

cuì shān zōng bái tóu jī fēng jùn qiào wǎng kòu yān shí
翠山宗白頭機鋒峻峭。往叩焉。時

shī fāng wèi yuè lín xíng gài dān èr bù náng suí dé jí
師方為岳林行勾擔二布囊。隨得即

shòu bèi lì jiān qín rén suǒ bù kān zōng yún wèi
受。備歷艱勤。人所不堪。宗云。為

zhòng jié lì bù wú qí láo shī yún xū zhī yǒu bù
衆竭力不無其勞。師云。須知有不

láo zhě zōng yún zūn guì wèi zhōng shōu bù dé shí hé
勞者。宗云。尊貴位中收不得時何

rú shī yún chù chù xiāng féng bù xiāng shí zōng
如。師云。觸處相逢不相識。宗

yún yóu shì tú zhōng bīn zhǔ zuò me shēng shì zhǔ zhōng
云。猶是途中賓主。作麼生是主中

zhǔ shī yún bǐng dīng chuī miè huǒ zōng yǐ shǒu yǎn shī
主。師云。丙丁吹滅火宗。以手掩師

kǒu shī fú xiù chū zōng qiān xuě dòu wǎn shī xié
口。師拂袖出。宗遷雪竇。挽師偕

xíng hé fù zhòng shì huì fǎ táng xīn shì qiě mìng
行。荷負衆事。會法堂新飾。且命

shī wèi zhòng pǔ shuō zōng tàn yuē wú shēng yǒu ěr wèi
師為衆普說。宗嘆曰。吾生有耳未

cháng wén yě cóng lín yù jiā jìng yān zōng nǎi hóng zhì
嘗聞也。叢林愈加敬焉。宗乃宏智

gāo dì shī yīn zào hóng zhì shì dòng zhé shēn
高弟。師因造宏智室。動輒深

qì èr shí sì nián suì jǔ zhù qī zhēn lóng xīng èr
契。二十四年。遂舉住棲真。隆興二

nián yí dìng shuǐ shì láng zhào gōng zǐ sù wén shī
年移定水。侍郎趙公子瀟。聞師

míng shǔ shì yù wáng gōng bó xiáng zhì shū bèi kāi táng
名。屬侍御王公伯庠製疏。備開堂

lǐ sì fǎ dà xiū shí cáo dòng shí yī shì sūn
禮。嗣法大休。寔曹洞十一世孫

yě qián dào wǔ nián tuì xí suì zhī tiān tái bā
也。乾道五年退席。遂之天台。八

nián sì xiù wáng lái zhèn qǐng zhù guǎng huì chún xī
年。嗣秀王來鎮。請住廣慧。淳熙

sì nián huáng zǐ wèi huì xiàn wáng qǐng zhù xiāng shān qī
四年皇子魏惠憲王。請住香山。七

nián cān zhèng fàn gōng yí zhǔ bào ēn shí nián suì
年。參政范公。移主報恩。十年。遂

guī xī shān wèi zhōng yān jì shí yī nián xuě dòu xū
歸西山為終焉計。十一年。雪竇虛

xí zhòng jiē yǐ shī wèi qǐng shī niàn míng jué zhī jué
席。衆皆以師為請。師念明覺知覺

dào chǎng miǎn wèi qǐ fèi yī zhù bā zài suǒ zài
道場。勉為起廢。一住八載。所在

dào sú guī yǎng zhì shì yóu shèng suí lì qì lǐ nèi
道俗歸仰。至是尤盛。隨力葺理內

wài yī xīn shào xī èr nián xiè shì zhǐ yú sì zhī
外一新。紹熙二年。謝事止于寺之

dōng ān tài shǒu lín gōng jī rěn wén dào jià mìng
東庵。太守林公枏。稔聞道價。命

shī zài zhù bù cóng bì yù shí miàn jì jiàn wèn
師再住不從。必欲識面。既見問

dào zhōng rì zhì qǐng yì jiān lì cí ér guī sān
道。終日致請益堅。力辭而歸。三

nián qī yuè yǐ wèi shì jí jǐ hài qīn bǐ yí
年七月乙未示疾。己亥。親筆遺

shū huì rì yǐ dào jù chāo lù bā yuè zāi shēng pò
書。晦日以道具抄錄。八月哉生魄

yè fēn jiè qí tú yuē wú xíng yǐ sòng zhōng qí
夜分。戒其徒曰。吾行矣。送終其

wù jiǎn yuē wù yòng sù fú āi tòng yán qì shū
務簡約。勿用素服哀慟。言訖書

jì fū zuò ér huà shí bào yǔ jí fēng zhèn dòng shān
偈。趺坐而化。時暴雨疾風震動山

gǔ rén yóu jiē yì sì yuǎn wén zhě bēn fù jìn
谷。人尤嗟異。四遠聞者奔赴盡

āi yú shì xiāng yǔ jiàn tǎ yú shān zhī zuǒ wù wǔ
哀。于是相與建塔于山之左。戊午

fèng quán shēn yǐ zàng shòu bā shí bā là wǔ shí
奉全身以葬。壽八十八。臘五十

sān sì fǎ jí shòu dù sān shí yú rén shī sù yǔ
三。嗣法及受度三十餘人。師素與

yú hòu zài xuě dòu zuò jīn jìng yǐ xù fēi xuě shàng
余厚。在雪竇作錦鏡。以蓄飛雪。上

liú wèi yī shān qí guān cháng wèi zhī jì shī qiě
流為一山奇觀。嘗為之記。師且

sǐ shǒu shū yí yú gào bié yǐ dà xiū tǎ míng wèi
死。手書遺余告別以大休塔銘為

shǔ yú jì míng zhī shī zhī tú yòu yǐ cǐ qǐng bù
屬。余既銘之。師之徒又以此請。不

rěn jù yě yú bù xí shì shì xué rán wén gǔ dé
忍拒也。余不習釋氏學。然聞古德

xiāng yǔ chuán shòu zhī jì duō jí dǎo shī yǒu yǐ qǐ fā
相與傳授之際。多藉導師有以啓發

zhī wéi shī gēn qì guò jué rén zì shì bù wù bù
之。惟師根器過絕人。自誓不悟不

wèi sēng zé shí qù yǐ bù fán cāo xīn rú tiě
為僧。則識趣已。不凡操心如鐵

shí shì shēn yóu tǔ jiè yòu yǒu rén suǒ bù néng jí
石。視身猶土芥。又有人所不能及

zhě chū suī jiǔ yī zhēn xiē zhèng xíng zhī jū lüè wú
者。初雖久依真歇。鄭行之居略無

bù wèi fēi yǒu shī chuán ér suì dé dào chán mén shǎo
怖畏。非有師傳而遂得道。禪門少

jiàn qí bǐ shì shí zì jué bō rě yǒu líng zhēn yǒu
見其比。是時自覺般若。有靈真。有

jī zé yī yǔ zhī shí hán zé yī yǔ yī zhī
飢則一與之食。寒則一與衣之

yàn yè xíng shēn xuě zì rán dé lù ruò yǒu yīn
驗。夜行深雪自然得路。若有陰

xiāng zì yǐ wéi dà qiān shì jiè wú rú wǒ zhě yī
相。自以為大千世界無如我者。一

jiàn dà xiū sòng yán suǒ lì xiū xú yuē dàn jìn fán
見大休誦言所歷。休徐曰。但盡凡

xīn wù wéi yì jiě shī wéi zhī cuī rán yì xiāo ér guī
心勿為異解。師為之濯然意消而歸

xīn yān shī tiān zī pǔ hòu jiàn dì zhēn shí yè lǚ
心焉。師天資樸厚。見地真實。業履

gū jùn kǔ xíng jiān mì zhì sǐ bù shǎo biàn děng cí
孤峻。苦行堅密。至死不少變等慈

jiē wù fǎ shī bù lìn jù dà biàn cái hào bó wú
接物。法施不吝。具大辯才。浩博無

ài wèi rén shuō fǎ huò zì xiǎo zhì mù huò zì hūn
碍。為人說法。或自曉至暮。或自昏

dá dàn zhì lián rì yì wú juàn sè yīn tǔ hóng
達旦。至連日亦無倦色。音吐洪

chàng wǎn yì bù shuāi wén zhě sǒng fú xué tú měi
暢。晚亦不衰。聞者聳服。學徒每

chū yī zī qǐng shī yǎn shuō cǐ yóu chán lín suǒ wèi yǒu
出衣資請師演說。此尤禪林所未有

yě yún shēn huǒ lěng shī jū yuān mò yǒu zhào zhī
也。雲深火冷。尸居淵默。有召之

zhě suī qí hán lóng shǔ bù jù yī háo shī lì , xī
者。雖祁寒隆暑不拒一毫施利，悉

wèi gōng yòng zhàng shì xiāo rán gù liù zhǔ fèi
為公用。丈室蕭然。故六主廢

shā jī bù dòng shù qiān mǐn bù guò qī yuè bǎi fèi
刹。積逋動數千緡。不過期月。百廢

jù jǔ ruò dǎo yǔ yáng jiù jí kǔ qí yīng rú
具舉。若禱雨暘揅疾苦。其應如

xiǎng shén cí pēng zǎi wù mìng zhé wèi yì yǐ sù
響。神祠烹宰物命。輒為易以素

zhuàn yǒu cáng qí xū fà ér dé shě lì zhě cǐ jiē
饌。有藏其鬚髮而得舍利者。此皆

shì sú suǒ chuàng jiàn shī bù yù rén yán zhī yǐ wéi fēi
世俗所創見。師不欲人言之以為非

cǐ dào zhī jí zhì shǐ qí yǒu zhī yì jiē shī zhī yú
此道之極致。使其有之亦皆師之餘

yě shī jì wáng tài shī shǐ wén huì gōng jì zhī yǐ
也。師既亡。太師史文惠公祭之以

wén yǒu yuē le wù yuán tōng rú guān yīn dà
文。有曰。了悟圓通如觀音大

shì suí jī huà sú rú shàn dǎo hé shàng rén bù yǐ
士。隨機化俗如善導和尚。人不以

wéi guò yě shī shēng yú huái nán ér huà yuán dú zài sì
為過也。師生于淮南而化緣獨在四

míng lǚ yì fǎ xí míng zhèn jiāng hú ér zhōng bù yuè
明。屢易法席名震江湖。而終不越

jìng zì hào zú ān rén yǐ gǔ fú chēng zhī wéi
境。自號足菴。人以古佛稱之。惟

shī kě yǐ wú kuì yún míng yuē
師可以無媿云銘曰。

zǔ shī xī lái nǎi shǐ yǒu chán dēng dēng xiāng
祖師西來。乃始有禪。燈燈相

xù jiē yǒu shī chuán
續。皆有師傳。

shī zhī dé dào jǐ yú shén yào xīn jìng gū yuán dà
師之得道。幾于神曜。心鏡孤圓。大

qiān jù zhào
千俱照。

cáo dòng zhèng zōng shí jiān qí chéng shí yǒu yī
曹洞正宗。實艱其承。十有一

chuán zhì shī zhōng xīng
傳。至師中興。

shé huī zhī zhái wén zhě bù kǒng wéi shī yàn zuò céng
蛇虺之宅。聞者怖恐。惟師宴坐。曾

bù wèi dòng
不為動

zhèn xī chū shān jù dà dào chǎng sì zhòng guī
振錫出山。據大道場。四衆歸

yǎng guǎng wèi jīn liáng
仰。廣為津梁。

shēng yú huái ruán yuán zài yǒng dōng míng zhèn jiāng
生于淮壖。緣在甬東。名震江

hú zú lǎo wú bāng
湖。卒老吾邦。

fǎ shī bù lìn biàn cái wú ài xíng shí jiān kǔ ér
法施不吝。辯才無碍。行實堅苦。而

dà zì zài
大自在。

rén chēng gǔ fú shī zé wú kuì míng yǐ biǎo
人稱古佛。師則無愧。銘以表

zhī yòng zhào mò shì
之。用詔末世。